

Salmopedia

- Kjenn din laks

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Skandinavisk
Naturovervåkning AS

Finansiert av Havbruksnæringens miljøfond

Villaks og oppdrettslaks

Viktigste kriteriet for å skille vill- og oppdrettslaks ved elvebredden er:

I. Halefinne *II. Ryggfinne*

Figur 1

Oppdrett 3,5 kg. Begge har avrundede kanter på sporden med deformert ryggfinne, men ulik pigmentering.

Figur 2

Villaks 4 kg. Sporden har spisse kanter og ryggfinnen ligger hvilende mot ryggen med rette finnestråler (Se fig.8).

Figur 3

Villfisk 10 kg, med høy kondisjonsfaktor. Jevn pigmentering og fine finner.

Figur 4

Til høyre: Tidlig rømt oppdrett 4 kg, med lav kondisjonsfaktor (merk fin spord). Til venstre: Villaks i normal kondisjon.

Villaks har normalt få, litt større pigmentflekker jevnt fordelt over side-linjen. Oppdrettslaks har normalt flere pigmentflekker under midtlinjen og en mer ujevn fordeling.

Villaks og oppdrettslaks -finner

Figur 5

Brystfinne fra oppdrett. Å skille oppdrett- og villaks ved å bedømme brystfinner er en metode med begrensninger, da også villaksen kan ha bølgete brystfinner (fig.7). Hvor finnestrålene tydelig er bølgete, kan den likevel brukes som supplerende tegn på at laksen har oppdrettsopphav.

Figur 6

Brystfinne fra villaks. Selve formen på brystfinnen varier.

Figur 7

Brystfinne fra villaks. Brystfinnerne til villaksen er ikke alltid perfekte.

Figur 8

Ryggfinnen fra villaks «hviler» helt ned mot ryggen og finnestrålene er rette.

Figur 9

Ryggfinnen hos oppdrettslaksen har ofte en glippe mellom bakkant av ryggfinnen og ryggen. Den er oftest deformert. Vanligvis er ryggfinnen mer defekt enn figuren viser.

Figur 10

Sporden hos villaksen har ofte tydelige spisser og rene linjer i over- og underkant. Flergangsgytere kan være bølgete i underkant av sporden etter gyteaktivitet.

Figur 11

Sporden hos oppdrettslaks har typisk avrundede spisser. Linjen i over- og underkant er oftest bølgete.

Flergangsgytere

Figur 12

Flergangsgyter hunn 10 kg (til venstre) og hann 3,5 kg (til høyre) med erstatningsskjell. Kan forveksles med oppdrett da de ofte har pigmentflekker under midtlinjen rett over brystfinnen og på gjellelokk. Pigmentflekkene ved brystfinnerne på flergangsgytere er som regel rundere enn normalt. Skilles fra oppdrett ved å se at ryggfinnen og spesielt sporden har tydelige spisser (se fig.2.) Flergangsgytere har ofte gjellelus (se fig.13).

Figur 13

Laks som overlever 1. gyting og vender tilbake til 2. gyting, har som oftest gjellelus.

Figur 14

Flergangsgyter hann 20 kg. Innsvingen i sporden fylles og sporden ligner mer en sjørret-spord. Sammen med økt pigmentering under side-linjen kan flergangsgytere forveksles med oppdrettslaks. Flergangsgytere finnes i alle størrelser, også under 2 kg.

Hann og hunn

“Er du i tvil - er det en hunnlaks!”

Figur 15

Villaks hann - 7 kg. Hannlaks har en tydelig, nesten “vinkelrett” krok og en lang snute.

Figur 16

Villaks hunn - 10 kg. Stor hunnlaks, spesielt tidlig i sesongen, kan forveksles med hannlaks. Hunnlaks har også en liten krok, men har en brattere «panne».

Figur 17

Villaks hunn - 12 kg. Flergangsgyter. Kraftig underkjeve, men uten “vinkelrett” krok.

Figur 18

Villaks hann - 2 kg. Denne laksen er fanget sent i august og har en tydelig krok. Det er vanskelig å skille hann og hunn på liten villaks tidlig i sesongen.

